

Differensiering for høytpresterende elever i språkundervisningen

Mariken Hedvig Weisser, tidligere masterstudent på lektorprogrammet ved Universitetet i Oslo

Har du som lærer noen gang tenkt over om høytpresterende elever trenger differensiert og tilpasset undervisning?

Høytpresterende elever er en heterogen elevgruppe som kan bestå av svært evnerike elever, skoleflinke elever og elever som kan målspråket fra før, for å nevne noen. På Utdanningsdirektoratets nettsider presiseres det at også høytpresterende elever har rett på differensiert undervisning og tilpasset opplæring (Utdanningsdirektoratet, 2022).

I masteroppgaven som jeg fullførte høsten 2022, undersøkte jeg læreres differensieringspraksis overfor høytpresterende

elever i spanskfaget på ungdomsskolen og videregående skole. Skolene var både offentlige og private. De syv lærerne som utgjorde utvalget av informanter i studien, var svært ressurssterke. Studien var en intervjuundersøkelse, og informantene ble intervjuet om differensieringspraksis, konkrete strategier overfor høytpresterende elever og rammevilkår.

Studien viste at det var stor bredde i lærernes praksis og i hvilke holdninger og tanker de hadde rundt differensiering, og ikke minst var det variasjon med hensyn til hvilke opplegg og strategier de brukte for å imøtekomme denne elevgruppen. Videre viste den at de lærerne som evnet

å tilby denne elevgruppen differensiert undervisning og samtidig ivareta klassen som helhet, opplevde økt læringsutbytte og læringstrykk i klassemiljøet, ikke bare hos de høytpresterende elevene, men i hele klassen. Dette er i tråd med Idsøes (2020, s. 17) gjennomgang av tidligere studier på differensiering, som viser at differensiert undervisning kan bidra til å øke elevenes motivasjon og fremme den akademiske veksten i hele klassen når den er vellykket.

Lærerne som drev en aktiv differensieringspraksis, var oppmerksomme på de høytpresterende elevene og la merke til at de hadde visse egenskaper. De

jobbet blant annet raskt og var gode til å se systemer og sammenhenger. De la også merke til at disse elevene til tider skjulte evnen til å prestere høyt bak uro og støy, noe som ifølge informantene kunne skyldes at de kjedet seg fordi undervisningen var for lite utfordrende faglig sett.

Enkelte av lærerne ga de høytpresterende elevene ekstraoppgaver på skolens læringsplattformer eller rettet oppgaver uavhengig av undervisningen. Lærerne som ga uttrykk for at de lyktes med differensieringspraksisen, inkluderte derimot aktivt denne elevgruppens ressurser i klasserommet, noe som gagnet hele klassen. Den differensierte undervisningen kunne gå ut på å plassere elever på ulike faglige nivåer i samme gruppe, slik at de fikk anledning til å lære bort eller lære av hverandre, eller på å la en høytpresterende elev presentere tekst for klassen. En av informantene lot dessuten de høytpresterende elevene formidle sine egne læringsstrategier til resten av klassen for å øke de andre elevenes bevissthet rundt læringsprosessen. Ifølge Bardel og Österberg (2015, s. 4) har høytpresterende elever en tendens til å være bevisste på sin egen språkkinnlæringsprosess.

Funnene i masteroppgaven viste at informantene benyttet et bredt spekter av strategier og metoder i større og mindre grad. Et aspekt jeg selv ønsker å være bevisst på i den videre lærergjærningen – og som jeg synes det er relevant å gjøre andre lærere oppmerksomme på – er at den konkrete differensieringspraksisen overfor den aktuelle elevgruppen har potensial til å utvikle klasseromskonteksten og øke samtlige elevers læringsutbytte, i tillegg til å styrke et faglig aktivt og trygt klassemiljø.

Lærerne som deltok i studien, ga uttrykk for at det var nyttig å få anledning til å sette ord på tanker og refleksjoner rundt dette temaet (Weisser, 2022, s. 42). Kanskje kunne et eget forum der lærere kan drøfte konkrete tiltak, strategier og erfaringer også ha vært nyttig? Et slikt forum kunne kanskje gjøre lærerne mer motivert til å differensiere undervisningen og bedre rustet til å se hvordan denne praksisen kan gagne alle elevene i en klasse.

LITTERATUR

- Bardel, C. og Österberg, R. (2015). *Ämnesdidaktiskt stöd i moderna språk. Skolverkets stödmaterial för arbete med särskilt begåvade elever*. Skolverket.
- Idsøe, E.M.C. (2020). *Differensiering i skolen. En praktisk bok om tilpasset opplæring*. Cappelen Damm Akademisk. Utdanningsdirektoratet. (2023, 31. mars). Tilpasset opplæring. *Tilpasset opplæring* (udir.no)
- Weisser, M.H. (2022). *Differensiering for høytpresterende elever i spanskfaget: En kvalitativ studie av læreres differensieringspraksis og rammevilkår i spanskfaget*. [Masteroppgave, Universitetet i Oslo.]

© Mark Cruzat | Pexels
Det er ikke alltid så lett å omsette teori i praksis, og da kan gode refleksjoner med kollegaer være nyttige